
Woord vooraf

JOOST BUYSSCHAERT

Drie keer taalkunde presenteert drie sterk uiteenlopende taalkundige bijdragen aangeleverd door onderzoekers van de Universiteit Gent. Taalkunde is al lang geen monolithisch blok meer en valt uiteen in een hele reeks subdisciplines.

De bijdrage van Melissa Farasyn is een verslag van haar diepgravende doctoraat over de syntaxis van het Middelnederduits. Lange tijd werd gedacht en zelfs geschreven dat de syntaxis van deze Noord-Duitse dialectengroep wellicht weinig specifiek had en waarschijnlijk gewoon aansloot bij die van het Vroegnieuwhoogduits. De beschikbaarheid sinds kort van geannoteerde corpora met Middelnederduitse teksten stelde onderzoeker Farasyn in staat om deze visie kritisch te benaderen. Zij komt tot het besluit dat het Middelnederduits wel degelijk aparte syntactische eigenheden had. Drie congruentiefenomen bewijzen dit: referentiële nulsubjecten; niet-restrictieve relatiefzinnen met een hoofd in de eerste of tweede persoon; en positie-afhankelijke uitspelling. Daarbij vallen zowel verwantschappen als verschillen op met de omringende Germaanse talen. Er mag worden aangenomen dat behalve de vastgestelde congruentiefenomen, er ook nog andere punten zijn waarop de syntaxis van het Middelnederduits afwijkt van die van verwante talen. Dit opent perspectieven voor verder onderzoek.

De twee andere bijdragen komen van junioronderzoekers: het gaat om verslagen van masterscripties. Pieter Coorevits heeft het over het persoonlijk vornaamwoord van de tweede persoon, zowel enkelvoud als meervoud, bij Vlaamse youtubers en vloggers. In hun video's gebruiken deze (meestal jonge) sprekers een taal waarmee ze dicht bij de kijker/luisteraar willen staan en authentiek willen overkomen. Gebruiken ze dan *je* en *jullie* (al bij al nog vrij recente overnames in het Vlaamse Nederlands – behalve de *je* in het West-Vlaams) of vallen ze terug op *ge/gij/u* of zelfs op dialectische varianten als *gul-lie*? Coorevits benadert de vraag zowel via een kwantitatieve als een kwalitatieve analyse. Uit de cijfergegevens blijkt dat voor de tweede persoon enkelvoud in subjectpositie ongeveer de helft van de tokens *ge*-vormen zijn; ruim een derde zijn *je*-vormen; dan zijn er nog enclitische vormen (*komdzje*), maar

die zijn beperkt tot een minderheid van de sprekers. In niet-subjectpositie heeft *u* duidelijk de overhand. Voor het meervoud echter wordt bijna uitsluitend *jullie* gebruikt, zowel in subjectpositie als niet-subjectpositie. Uit de kwalitatieve analyse valt onder meer op dat subjectverdubbelingen (*Wie zijde gij?*) alleen worden gebruikt in humoristisch bedoelde imitaties.

Het onderzoek van Marie Jacobs gebruikte de methode van de etnografische analyse. Jacobs ging na hoe kleuterjuffen en ouders reageerden op een gewijzigde houding van de kleuterschool tegenover niet-Nederlandse thuistalen van de kinderen. Voordien geloofde de school heel sterk in de waarde van volledige immersie: in de school, die een groot aandeel kinderen heeft met een Turkstalige achtergrond, werd de nadruk gelegd op een taalbad Nederlands en werd het gebruik van de thuistaal zoveel mogelijk vermeden. Inhakend op nieuwe wetenschappelijke inzichten, ging de school echter over naar een radicaal andere aanpak, waarbij de thuistalen expliciet worden betrokken. Dit kan bijvoorbeeld door voorleesklasjes in die talen te organiseren parallel met voorleesklasjes in het Nederlands. Het activeren van beide talen wordt nu geacht voordeliger te zijn dan de immersiemethode, die de thuistaal afdoet als een deficit. Het betrekken van de thuistaal kan helpen om aansluiting te vinden met de kinderen, door een brug te slaan met hun thuismilieu. Een erg opvallend resultaat uit het onderzoek, is dat de juffen enthousiast zijn over de meertalige aanpak, maar dat minstens een aantal ouders bezorgd en teleurstellend reageren: zij zijn namelijk van oordeel dat de nadruk moet liggen op het Nederlands, wat garanties biedt voor de integratie en latere studiekansen van de kinderen.

De drie bijdragen, hoe verschillend ook van thema en aanpak, zijn elk op hun manier bijzonder boeiend en getuigen van het veelkleurig bloeiende taalkundig onderzoek binnen de faculteit.